

KEN McCLURE

A hand holding a syringe against a cloudy sky background. The syringe is held diagonally, with the needle pointing towards the top right. The hand is positioned in the lower half of the frame. The background is a soft, overcast sky with light clouds. The overall mood is serious and clinical.

V PŘÍMÉM
OHROŽENÍ

edice
KIO KAN

Copyright © Ken McClure, 2019

All rights reserved.

Translation © Jan Mrlík, 2020

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Děj tohoto románu je fiktivní. Ačkoli řada míst a institucí
skutečně existuje, všechna jména, osoby, místa a události
jsou výlučně dílem autorovy představivosti nebo jsou
užity fiktivně. Jakákoli podobnost se skutečnými osobami,
ať živými, či mrtvými, událostmi nebo místy je zcela
náhodná.

Z anglického originálu MIASMA přeložil Jan Mrlík

Redakční úprava Lukáš Foldyna

Grafická úprava obálky Emil Křížka

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokan, 2020

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7633-167-9

Miasma

Za dávných dob lidé věřili, že choroby jako cholera nebo černá smrt vyvolává vdechování zhoubných výparů, zvláště takových, které vycházejí z rozkládající se organické hmoty, a tyto výpary se označovaly termínem *miasma*. Dnes samozřejmě víme, že skutečnou příčinou chorob jsou bakterie a viry, a když propuknou epidemie, moderní věda zvaná epidemiologie nám umožní vystopovat jejich zdroj a předpovědět jejich pravděpodobné šíření. Když se však epidemie smrtící eboly v Demokratické republice Kongo nevyvíjí podle pravidel..., je to důvod k obavám.

JEDNA

Květen 2018

Steve Dunbar působil jako hlavní vyšetřovatel Vědeckolékařského inspektorátu (neboli VLI), což byla nezávislá, avšak vládou financovaná instituce pod patronací britského ministerstva vnitra. Jeho partnerka Tally, tedy Natalie Simonsová, zase byla lékařkou pediatrického oddělení nemocnice na Great Ormond Street. Teď společně snídali ve svém londýnském bytě na Marlborough Court a k tomu měli puštěný program *Today* na stanici BBC Radio 4. Osvojili si zvyk poslouchat tohle vysílání každé ráno a sloužilo jim jako první zdroj informací o dění ve světě, než se vypraví do zaměstnání. Redaktor se zrovna ptal nějakého politika, jaké stanovisko prosazuje jeho strana v určité otázce, a tázaný o té věci očividně nechtěl mluvit. Blábolil cosi o tom, že předseda strany to přece už „naprosto jasně“ vyložil.

„Pročpak tohle dělají?“ durdila se Tally. „Proč do toho pořadu vůbec chodí, když nemají v úmyslu odpovídat na to, nač se jich budou ptát?“

„Protože jsou to...“

„Poslední otázku škrtnám!“ vyprskla Tally, která právě zjistila, že smích a kukuřičné lupínky nejdou příliš k sobě. „Už bych si měla zapamatovat, že se tě nemám ptát na tvůj názor na politiky.“

„Svatá pravda,“ přikývl Steven. „No, nemyslíš, že jsme slyšeli až dost špatných zpráv, aby nás to připravilo na dnešek?“

„Hm, líbilo by se mi slyšet pro změnu nějaké dobré zprávy..., jenže ty by možná nevyhovovaly politice rozhlasového zpravodajství, které musí být pesimistické.“

„A čím horší, tím líp...“ Steven ztichl, protože moderátor programu *Today* přerušil běh vysílání, aby přečetl informaci, která mu právě přistála na stole.

„Objevují se předběžné zprávy o propuknutí nové epidemie eboly v Demokratické republice Kongo...“

„To snad ne!“ zasténala Tally, „už zase nová epidemie? Sotva se stačili vypořádat s tou poslední!“

Zaujatě poslouchali další, byť nepříliš podrobné informace. Prozatím zemřelo pětadvacet lidí. Choroba se objevila v Rovníkové provincii na severozápadě země, a i když dosud nebyl určen zdroj nákazy, zpráva se netajila obavami, že její propuknutí nebude omezeno jen na venkovské oblasti. Několik případů bylo hlášeno z města Mbandaka, velké dopravní křižovatky, kde žije přes milion obyvatel.

„Tohle by mohl být případ, kterého se děsíme,“ poznamenal Steven. „Mohlo by to odstartovat pandemii.“

„Aspoň nikdo nemůže tvrdit, že před tím VLI nevaroval,“ řekla Tally. Zmiňovala se o skutečnosti, že Steven i jeho nadřízený a zakladatel VLI sir John Macmillan se neúspěšně pokoušeli přesvědčit několik po sobě následujících vlád, že za prioritu by se mělo považovat očkování občanů proti smrtelným chorobám. Poukazovali na událost, kdy smrtící kmen chřipky v roce 1918 postupně obkroužil celý svět a zabil čtyřicet milionů lidí, přičemž veřejná doprava v té době byla oproti dnešku nesrovnatelně méně hustá a cestovalo se daleko obtížněji než teď.

„Můžeme jen doufat, že se jim podaří nákazu zvládnout,“ dodala Tally. „Tentokrát budou určitě líp připravení, ne?“

„Naposled nás zachránilo jen to, že nám přálo štěstí,“ zavrtěl Steven hlavou. Zavzpomínal na událost, která se blížila těžké noční můře. Odstartovala ji dobrovolná ošetřovatelka, která se vracela do Spojeného království ze Sierry Leone, kde se podílela na potírání epidemie, ale sama se nakazila ebolou. Když čekala na další spoj, potulovala se volně po letišti, až dokud nenastoupila do letadla, jímž odlétala domů do Skotska.

Steven oběma dolil kávu a tiše se zeptal: „Jak ti je?“

Tally teprve před několika týdny ztratila matku, u které po krátké nemoci propukl zápal plic, z něhož se už nevykresala. Tento týden měla Tally jít zase poprvé do zaměstnání.

„Jsem v pořádku,“ odpověděla, a když zachytila jeho pohled, v němž se tajila pochybnost, dodala: „Opravdu, věř mi. Jsem moc ráda, že jsem s ní mohla strávit nějakou dobu předtím, než se to tak zhoršilo. Uklidnilo mě, když jsem jí mohla říct aspoň něco z toho, co člověk obvyčejně neřekne, dokud je čas, a až je pozdě, tak toho lituje.“

„Ale i tak, když člověku umře máma, je to hodně těžké.“

„A taky tě to přinutí dát si pauzu a zapřemýšlet,“ přikývla Tally. „Uvažovat, jak člověk nakládá s vlastním životem.“

„S tím bys neměla mít problém,“ mínil Steven. „Pomohla jsi tolika nemocným dětem, že by se to sotva dalo spočítat, a mnoho jich zůstalo naživu jen díky tobě. Teď ses dostala na vrchol kariéry a můžeš pracovat v jedné z nejlepších dětských nemocnic na světě.“

„Hmm.“

„Já bych si jenom mohl přát, aby to, co dělám pro společnost, bylo taky tak jasně definované.“

Steven rovněž vystudoval medicínu, rozhodl se však, že nebude usilovat o lékařskou kariéru, protože měl tehdy pocit, že ke studiu medicíny ho přinutilo přemlouvání a nátlak rodičů, jak se to nadaným dětem děje často. Po absolvování lékařské fakulty se vzbouřil a nastoupil do britské armády, původně jako řadový voják, ale časem se z něho stal specialista na polní medicínu. Nejenže skvěle zvládal léčebné zákroky na bitevním poli, ale navíc si vedl výborně při výcviku vojáka speciálních jednotek.

S vyznamenáním sloužil v různých problematických koutech světa a své vojenské i lékařské schopnosti cizeloval v nejrozmanitějším terénu, v džunglích i v poušti. Když mu bylo pětatřicet, rozhodl se z armády odejít, aniž by měl nějakou reálnou představu o tom, co bude dělat dál – nebo co bude schopen dělat. Brzy zjistil, že pro lidi s jeho kvalifikací není v civilním životě zrovna mnoho pracovních příležitostí.

Naštěstí, a k jeho velké úlevě, ho oslovil sir John Macmillan s nabídkou, že člověk jako Steven by se mu velmi hodil do Vědeckolékařského inspektorátu, který právě zakládal. Jeho tým měla tvořit nepočetná skupinka vědců a lékařů, jejichž úkolem bylo vyšetřovat zločiny a vůbec nepravosti páchané ve světě špičkové vědy a medicíny, tedy v oblastech, v nichž běžnou policii mohl omezovat nedostatek zkušeností a vědomostí. Macmillana jeho čich na lidi nezklamal. Steven se v roli lékařského detektiva cítil jako ryba ve vodě a dotáhl to až na hlavního vyšetřovatele VLI.

Tally překvapilo, že o sobě Steven takto pochybuje. „To vtípkuješ,“ namítla. „Díky tobě přece došlo k odhalení několika nejmocnějších a nejvlivnějších gaunerů u nás – to tys je donutil odkrýt karty. A postavil ses zločincům i tváří v tvář a porazil je. Kolikrát už ti ministr vnitra osobně děkoval za práci, kterou jsi odvedl?“

Stevena Tallyina slova přivedla do rozpaků. Dobře věděl, jak nenávidí jeho povolání, protože se děsí nebezpečí, které mu při něm občas hrozilo. A nebyl to jen on, kdo takové riziko zakusil na vlastní kůži. Shodou náhod musela osobně čelit zlu i sama Tally. Usmál se, koukl na hodinky a řekl: „Doufám, že hned první den nechceš přijít pozdě do práce...“

Propuknutí nákazy v Demokratické republice Kongo jim oběma ovlivnilo náplň pracovního dne. Sotva začal Steven s Johnem Macmillanem probírat smrt dvou čelných vědců v medicínských oborech, která upoutala pozornost šéfa VLI, vyrušila je Johnova mluvčí a sekretářka Jean Robertsová. Přišla jim vyřídit, že se mají na žádost premiérky dostavit na schůzku, která začne ve dvě odpoledne v sálku COBRA a bude se zabývat nejnovějším propuknutím eboly v Kongu.

Stevenovi vždycky přišlo jaksi líto, že dramaticky znějící zkratka COBRA označuje ve skutečnosti nevelký konferenční sálek, jehož název oficiálně zněl *Cabinet Office Briefing Room A*. Uznával však, že na ty, kdo skutečný význam zkratky neznali, mohla docela užitečně zapůsobit dojmem, že se vláda zabývá nějakou skutečně vážnou záležitostí.

„Bůh ví, proč nás tam chtějí mít,“ vzdychl Macmillan. „Tolik let smetali ze stolu naše návrhy na preventivní očkování...“

„Ale bude zajímavé si poslechnout, jaké novinky pro nás má ministerstvo zdravotnictví,“ řekl Steven.

„Mají vůbec proti té svinské nemoci vakcínu?“ zeptal se Macmillan. „Pokud si dobře vzpomínám, tak to, co předvedli ke konci epidemie v letech 2014–2016, vypadalo jako pěkně odfláknutá práce.“

„Já se obávám, že se nedostali o nic dál než ke stejnému experimentálnímu očkovacímu prostředku.“

„Co se asi rozumí pod pojmem ‚experimentální‘, co myslíte?“ zeptal se Macmillan.

„Látka, u které neproběhly formální testy, a proto není licencovaná. Kvůli tomu musí tenhle fakt předem oznámit každému, koho chtějí očkovat, a musí získat jeho souhlas dřív, než mu to píchnou.“

„Dobrý Bože!“

„Doufejme, že nějaký existuje.“

„Co víte o tom zapadákově, co se jmenuje Mbandaka?“

„Leží na severozápadě země, má o něco víc obyvatel než Glasgow. Je odtud dopravní spojení do tří hlavních měst – Kinshasy, Brazzaville a Bangui. V Kongu nemají mnoho skutečných silnic, ale rozvětvenou říční síť, po které se plaví hodně obchodních lodí – spousta z nich není registrovaná a podílí se na všemožných nezákonných aktivitách.“

Na Macmillana udělaly Stevenovy vědomosti dojem, dokonce ho trochu přivedly do rozpaků. „Jak tohle všechno víte?“

„Simone Ricardová,“ odpověděl Steven.

„No jistě,“ přikývl Macmillan a opřel se v křesle. „Byli jste s doktorkou Ricardovou velcí přátelé, že? To byla tragédie.“

Stevenova přítelkyně Simone Ricardová pracovala pro organizaci *Médecins Sans Frontières*. Celou profesní kariéru zasvětila mezinárodní charitativní medicíně a o propukání epidemií nakažlivých chorob v Africe nevěděl nikdo víc než ona. Steven si k ní často chodíval pro radu, v čemž mu vždycky ochotně vyhověla. Všichni, kdo ji znali, ji hluboce obdivovali a milovali, dokud ji nepotkala tragická

smrt. Zavraždili ji v průběhu lékařské konference v Praze, kam odjela proto, aby se pokusila odhalit mezinárodní krycí operaci k utajení faktu, že na Středním východě stále přetrvává dětská obrna, zatímco všude jinde se ji podařilo vymýtit.

Když se Tally znovu objevila v nemocnici na Great Ormond Street, kde ji měli v oblibě jak lidé z personálu nemocnice, tak i pacienti, dostalo se jí přátelského přivítání. Dočetla do poloviny poznámky k jednomu malému pacientovi, do nichž se pustila, aby dohonila promeškaný čas a vstřebala všechny novinky, když dostala informaci, že toho dne odpoledne se koná setkání výše postavených lékařů londýnských nemocnic, na němž se měla probírat situace v Kongu. Padl návrh, aby se tohoto setkání účastnila za jejich nemocnici ona, protože se právě vrátila do práce a neměla v bezprostřední péči žádného pacienta. Souhlasila.

Steven se vrátil domů jako první. Uvařil si kávu a postavil se s ní k oknu, odkud mezerou mezi domy v protější straně ulice Marlborough Court pozoroval provoz na Temži. Probíhal spořádaně a řízeně, nejspíš v přesném protikladu k tomu, co se dělo na řekách v Kongu. Ohraničení šíření eboly bude v těchto podmínkách znamenat opravdu extrémní úkol. Ještě o tom přemýšlel, když slyšel, že se vrátila i Tally.

„Jak to šlo?“ zeptal se.

„Bylo to trochu zvláštní,“ odpověděla Tally. „Odpoledne jsem byla na jednání o propuknutí eboly a o tom, jak by to mohlo postihnout nás v Británii.“

„Já jsem byl taky na takovém jednání,“ přikývl Steven. Pak jí pověděl, co se dělo na schůzce COBRA. Mínil, že tuhle schůzku svolali hlavně kvůli tisku a v naději, že se tím široká veřejnost ujistí o tom, že vláda Jejího Veličenstva sleduje situaci pilným a bdělým okem.

„Ano, to by mělo vyjít,“ řekla Tally a jazykem vyboulila jednu tvář. „Podobně bylo všem londýnským nemocnicím doporučeno, aby prý byly ‚připravené a bdělé‘.“

„Takže co kdybychom se najedli a u toho si vyměnili poznámky?“

„Dobrý nápad.“

Osprchovali se, převlékli do pohodlnějšího oblečení a potom zamířili k čínské restauraci Nefritová zahrada, kam chodili nejraději. Vedle dobrého jídla a jistoty radostného uvítání od extrovertní majitelky, která je vždycky ráda viděla, spočívalo další plus téhle restaurace v tom, že tam z Marlborough Court pohodlně došli pěšky.

„Dobře, tak mi pověz, jak se pokyn ‚být připravený a bdělý‘ dá vyložit v praktickém chodu nemocnice,“ požádal Steven svou partnerku.

„Spousta řečí se vedla o našich špičkových specializovaných jednotkách, které jsou připravené se vypořádat s každou epidemií smrtící nákazy.“

„O kolik pacientů se dokážou postarat?“

„Asi o deset,“ odpověděla Tally.

Na tuto odpověď reagoval Steven významným odmlčením.

„Nezdá se ti to moc, že?“ nadhodila Tally.

„Mně se zdá, že lidi vůbec nechápou pojem epidemie,“ řekl Steven. „Možná je to otázka věku.“

„V tom bys mohl mít pravdu,“ přikývla Tally. „Naprostá většina lidí – nás nevyjímaje – nikdy žádnou nezažila.“

Naneštěstí to platí i o lidech, kteří mají pravomoc rozhodovat, a těch, kteří jim radí. Vzpomínám si, jak mi dědeček povídal o tyfové epidemii v Aberdeenu, kterou zažil jako mladý muž. Vyvolalo ji hovězí maso v konzervách z dovozu a nákaza se šířila od jednoho člověka ke druhému jako lesní požár, až byly všechny nemocnice přeplněné a nezbylo než dát do karantény celé město.“

„A to se stalo v dobách, kdy jsme opravdu měli nemocnice specializované na infekční choroby,“ připomenul jí Steven.

„Přesně tak. Teď z nich nadělali luxusní byty a zbyly nám specializované jednotky, které dokážou zvládnout deset pacientů.“

„Absolutně všechno závisí na rychlé identifikaci zdroje potenciální epidemie a jeho okamžitým zvládnutím, jinak by nás ta nemoc mohla porazit.“

„Oficiální stanovisko zní, že nakazit se ebolou není tak snadné,“ řekla Tally.

„To si přečetli v učebnici,“ vyprskl Steven.

Tally si v jeho hlase povšimla zlostného tónu. „Ty s tím nesouhlasíš?“

„Vzpomínám si, že jsme se o tom bavili se Simone, než ji zabili. Vyložila mi to na rovinu. Oficiální stanovisko, které rozšiřují činovníci z ministerstva zdravotnictví, je takové, že ebolou se můžeš nakazit jen v případě, že se dostaneš do kontaktu s tělesnými tekutinami infikované osoby, a tím se snaží vést lidi k víře, že takové nakažení je nepravděpodobné.“

„To je skoro slovo od slova, co jsem se sama učila.“

„Vytváří se tím stejná představa, jakou vyvolávaly fotky, na kterých si princezna Di podávala ruku s HIV pozitivními pacienty, aby ukázala, jak je to bezpečné.“

„Kam tím míříš?“ zeptala se Tally.

„V lidech se tak podporuje přesvědčení, že to stejné platí o ebolou... Předpokládají, že jsou v bezpečí, dokud nebudou mít nechráněný sex s nakaženým člověkem.“

„Aha...“

„Ano, aha...“, přisvědčil Steven. „Jenže s ebolou se to má zásadně jinak – jde o jednu z nejhnusnějších nemocí na zemi. Virus Ebola vyvolává krvácivé horečky a nakažený člověk krvácí ze všech tělních otvorů, dokonce i z očí, a nemocné může postihnout tak silná horečka, že už nedokážou ovládat své chování. Prostor v jejich okolí bude celý potřísněný jejich tělesnými tekutinami. Oblečení, lůžkoviny, příkrývky, podlaha, stěny, dveře... Jakou šanci má sestra, která zápasí s dementním pacientem, že se nedostane do kontaktu s jeho tělesnými tekutinami?“

„Myslím, žeš to řekl docela jasně.“

„Ale úřady se pořád ohánějí starým tvrzením, že nakazit se ebolou není tak snadné.“

„Přesně na tohle tlačili i dneska odpoledne,“ přikývla Tally.

„Simone o těchhle lidech říkávala, že jsou to borci, kteří se naučili plavat jen podle příručky. A jsou dokonale v pohodě až do chvíle, kdy narazí na vodu. Pak se utopí, protože vůbec netuší, jaké to je se v ní pohybovat. Realita se může velmi podstatně lišit od textu v učebnicích, a než se člověk dokáže přizpůsobit..., může být už příliš pozdě.“

„Ještě pořád ti chybí.“

„Mluvili jsme spolu jenom několikrát do roka,“ řekl Steven, „ale vždycky se vyplatilo ji poslouchat, protože měla obrovské zkušenosti z práce v terénu.“ Usmál se. „Nikdy nechápala, proč jsem se vzdal lékařské kariéry, a pořád tvrdila, že doktor je to nejlepší, čím se člověk může stát.“

„Cos jí na to řekl?“

„Odpovídal jsem, že otázka ve skutečnosti stojí tak, proč jsem vůbec vystudoval medicínu. Člověk by k tomu měl

mít daleko lepší důvod než jenom dobré známky ze střední školy. Při přijímačkách na medicínu by bylo dobré požadovat, aby uchazeč měl zvláštní sklony pomáhat ostatním, a k tomu vůbec zájem o jiné lidi, protože někteří se pak stanou jeho pacienti. Tohle měla Simone, máš to ty, ale já ne.“

„Jenom se nepodceňuj, Dunbare. Mám dojem, že jsem zaslechla jednoho z tvých někdejších kolegů vojáků, jak vykládá, žes osobně a pod palbou zachránil pár zraněných kamarádů, navíc v situaci, kdy jste nemohli počítat s žádnou posilou.“

„To bylo něco jiného,“ namítl Steven. „Zvláštní operace... to je prostě jiné. Jsi tam s ostatními jako zavřená v bublině, kde se musí jeden starat o druhého, protože jste mimo zbytek společnosti. Tam se až do splnění úkolu žije a přežívá podle pravidel, která si ti vojáci sami zavedou, a potom přijde ta složitější část... Od těchto lidí se čeká, že se znovu automaticky včlení do společnosti a budou se slušně chovat.“

„To asi není jednoduché.“

„Není,“ přikývl Steven. „Někteří hoši to nezvládnou.“

Tally usoudila, že bude lépe tohle téma opustit, a po-
usmála se. „Dobrá, a teď mi pověz o té schůzce COBRA.“

„Hodně jsem se tam poučil.“

„Opravdu? Takže nešlo jen o cvičení v komunikaci s veřejností?“

„Jak se zdá, objevili jsme nový prostředek proti epidemiím.“

Tally vykulila oči. „Povídej!“

„Peníze.“

Tally se zatvářila zklamaně a poklesla jí ramena. „Peníze,“ opakovala.

„Po poslední epidemii eboly v Západní Africe došlo k založení čehosi, co se nazývá Nouzový protiepidemický

finanční fond. Tenhle orgán podporují velké instituce z celého světa. Člení se na dvě části, jednak finanční fond, který má na triku Světová banka a jeho poradním orgánem je Světová zdravotnická organizace, a pojistný fond, jehož kapitál by zpřístupnili investoři.“

„Investoři?“ vybafla Tally. „Chceš říct, že bankéři jsou ochotní vsadit na to, že dokážou zastavit epidemii?“

„Ano, tak se to myslím dá říct. Na boj s hrozící epidemií v Kongu bylo uvolněno dvanáct milionů dolarů, ale ještě víc peněz bude k dispozici pro financování odborných týmů, které mají přijít na to, jak epidemii potřit. Někdo spočítal, že než celý ten špás skončí, mělo by to stát přes padesát milionů dolarů.“

Tally vrtěla hlavou. „Nějak se mi nedaří pochopit, jaký mají finančníci zájem na hrozbě epidemických nemocí.“

„Mně taky ne,“ připustil Steven, „ale počítá se, že epidemie eboly v letech 2014–2016 si vyžádala jedenáct tisíc mrtvých, a než se ji podařilo zvládnout, stálo to tři biliony dolarů, hlavně kvůli tomu, že zpočátku na epidemii vlastně nikdo nereagoval. Tentokrát by ji chtěli utnout už v zárodku.“

„Nebylo by lepší soustředit se na přípravu vakcíny?“

„I to je součástí plánu, to se ví, ale prozatím se musí používat stejná experimentální očkovací látka jako naposled. Mají v plánu kruhovou vakcinaci, prostě očkovat všechny lidi, kteří se vyskytují v okolí nakaženého člověka, aby zabránili šíření viru jinam.“

„Napsané na papíru to dává smysl,“ řekla Tally. „Ale je možné tu vakcínu použít jako léčivo?“

Steven zavrtěl hlavou. „Na lidi, kteří už jsou nakažení, nemá žádný účinek.“

Tally o tom chvíličky mlčky přemýšlela a pak tiše řekla: „Mám z toho hrozně špatný pocit.“

Steven vzdychl. „Nakonec nám nezbude než doufat v co nejlepší výsledek, ale čtyři tisíce dávek už jsou v Kongu, a v téhle chvíli je velká sháňka po všemožných zdravotnících a doktorech, kteří by tam odjeli jako dobrovolníci.“

DVĚ

„Co si o tom včerejšku myslíte?“ zeptal se John Macmillan, ještě než pokračovali na VLI v jednání, z něhož je předešlého dne vyrušila schůzka COBRA.

Steven se suše uchechtl a odpověděl: „Dlouho jsem si představoval, že peníze jsou kořenem všech potíží, na které v životě narážíme, a včerejšek pro mě byl konečným důkazem. Peníze proti mikrobům... A přece...“

„A přece?“ pobídl ho Macmillan.

„Včera v noci jsem ležel v posteli a přemýšlel o tom, a došel jsem k názoru, že by to přece jen mohlo fungovat.“

„Mně se stalo něco podobného,“ připustil Macmillan. „Když má člověk při ruce hodně peněz a zdrojů, musí to být nesrovnatelně lepší než nemít nic a být závislý na charitě a obětavých dobrovolnících.“

Nicméně,“ změnil Macmillan téma, „včera jsem vám chtěl povědět o dvou špičkových anglických vědcích z medicínské branže, kteří se docela nedávno rozloučili se životem. Myslím, že VLI by se na ta dvě úmrtí měl podívat.“

„Pracovali ve stejné nemocnici?“

„Ne, v různých nemocnicích a v různých koutech země... Teď se mě asi zeptáte, co se mi zdá tak divného na něčem tak běžném, jako že ve Spojeném království zemřeli dva lidé, ne?“

Steven s úsměvem přikývl.

„Oba byli zavražděni.“

To Stevena zaskočilo. „Panebože!“

„Upozornil nás na to počítač.“

Počítačový software, který ve Vědeckolékařském inspektorátu používali, měl za úkol monitorovat každou nevyklou událost v rámci vědy a medicíny. Reagoval na skutečnost, že oba muži byli vrcholní medicínští vědci a stáli v čele svých oborů.

„A zabývali se oba stejným výzkumem?“

Macmillan zavrtěl hlavou. „To ne, jeden byl odborníkem na paliativní péči a působil jako poradce pro tišení bolesti v hospicích po celé zemi. Taky patřil k mezinárodně vyhledávaným odborným řečníkům. Druhý se zabýval konstrukcí pokrokových končetinových protéz a jejich ovládáním a spolupracoval s organizacemi vojenských veteránů u nás i ve Spojených státech.“

„Nevypadá to, že by měli nějak moc společného,“ prohodil Steven. „Ale chápu, že na to počítač zareagoval. Na druhé straně – říkáte, že působili v různých částech země?“

„Ano, jeden v Londýně a druhý v Leicesteru. Jednoho zabili v pondělí, druhého ve středu.“

„Spojuje tyhle dva případy i policie?“

„Ne, ale náš počítač to udělal, protože porovnal dvě různé tiskové zprávy, v nichž se objevilo, že zabitý byl lékař.“

„Předal jste tuhle informaci policii?“ zeptal se Steven.

„Jistě, a získal jsem od nich určité podrobnosti, které si před novináři nechali pro sebe. Ukázalo se, že oba byli zavražděni stejným způsobem, a když k tomu došlo, byli sami. Z jejich domů nikdo nic nevzal, přestože tam byly k máni šperky nemalé hodnoty a další hodně drahé věcičky.“

„Takže odpadá loupežný motiv,“ konstatoval Steven. „Vrah se z nich nepokoušel dostat kombinaci k otevření sejfu.“

„Ne, a policie nemá vůbec nic, co by se jen vzdáleně podobalo motivu činu.“

„Třeba si pachatel tímhle způsobem chtěl vyrovnat účty s doktory jako takovými,“ uvažoval Steven, „ale to se nezdá pravděpodobné, když se uváží, co to bylo za lidi a čím se zabývali.“

„Souhlas,“ přisvědčil Macmillan. „Byli sice lékaři, jenže jeden pracoval na tom, jak pacientům ulevovat od bolesti, a druhý navrhoval skvělé umělé končetiny, takže si nedovedu představit důvod, proč by se jim pachatel chtěl za něco mstít. Něco jiného by bylo, kdyby šlo o nezávládnutou operaci nebo nasazení špatných léků.“

„To je opravdu bizarní.“

„Jean narychlo posháněla o těch dvou zavražděných nějaké podrobnosti. Až se na to podíváte, dejte mi vědět, co si o tom myslíte.“

Steven vyšel z kanceláře sira Johna a posadil se před stůl Jean Robertsové. „Slyšel jsem, že pro mě máte nějaké od dychové čtení.“

Jean se zasmála a podívala se na něho přes rámeček brýlí. „Obávám se, že je toho hodně málo.“ Vytáhla ze zásuvky stolu tenký spis a podala mu ho. „Zde, životy doktora Martina Fielda a doktora Simona Pashleyho, během kterých se nestalo naprosto nic zvláštního. Měla jsem dojem, že dávám dohromady životopisy dvou úspěšných mužů s charakterem bez nejmenší poskvrny a bez náznaku, že by někdy provedli něco špatného – ti ani nepřeběhli přes obilné pole. Nic neukazuje na finanční problémy, ba spíš naopak, oba patřili k bohatým lidem. Lékařští konzultanti bývají obvykle na vodou, ale i v téhle partě ti dva seděli až na vršku hromady. Velké domy v drahých lokalitách, letní domy v teplém klimatu, děti na univerzitách a zabezpečené tak, že rozhodně nemusí jíst každý den toasty s fazolemi.“

„Takže jste nenarazila na žádný možný motiv těch vražd?“

„Co třeba závist?“ zažertovala.

„To bych mohl být podezřelý,“ uchechtl se Steven. Poděkoval za spis a řekl, že asi bude muset vyslechnout vdovy po obou zavražděných, a začne tou, která žije v Londýně. „Kde vůbec bydlí?“

„Na Notting Hillu.“

Steven strávil odpoledne doma, pročítal poznámky, které připravila Jean, a získal z nich stejný dojem jako ona. Pokud se dalo zjistit, ani jeden z obou mužů nikdy nešlápl vedle a neexistovalo mezi nimi žádné zřejmé propojení. Vyrůstali v různých městech, navštěvovali odlišné školy i univerzity a pracovali v různých nemocnicích, kde strmě stoupali po kariérním žebříčku. Žádný z dostupných údajů nenaznačoval, že by se třeba přátelily manželky obětí nebo jejich rodiny měly cokoli společného. Pokud dva zavražděné muže něco spojovalo, muselo se to odehrát až poté, co oba vyšplhali na špici ve svých specifických oborech, možná docela nedávno. Nedalo se vyloučit, že se mohli například seznámit na nějaké lékařské nebo vědecké konferenci. Všiml si, že Jean pořídila fotokopie posledních publikovaných vědeckých článků obou obětí, aby si mohl udělat představu, čím se ti dva zabývali, a pousmál se. Myslela na všechno.

Stevena potěšilo, když zjistil, že Fieldův poslední článek otiskli v časopise *Nature*, zřejmě nejprestižnějším vědeckém magazínu na světě. Znamenalo to, že jednak vědci, kteří pracovali ve stejném oboru, obsah článku posoudili jako zvláště významný, a jednak byl psán tak, aby byl přístupný i odborníkům z jiných oblastí. Méně věhlasné ma-

gazíny často svým obsahem vylučovaly zájem náhodných čtenářů, zpravidla i tím, že publikované články překypovaly odbornými termíny, což mělo zastříť fakt, že se v nich vlastně nic moc neříká – jen další cihla do stavby vědců, kteří si budují kariéru.

Rychle pochopil, že poslední Fieldova práce se týkala úlevy od bolesti u lidí trpících konečnými fázemi nemocí a soustřeďovala se na tišení bolesti na dálku, aby pacient nebyl tolik závislý na ošetřovateli poskytujících paliativní péči, a pokud se tento způsob ukáže jako spolehlivý, bylo konečným cílem umožnit pacientovi bezpečný pobyt doma, kde by zvládal tišení bolesti vlastní péčí.

Hospicy, kde se pečuje o nemocné v konečné etapě choroby, jsou všeobecně považovány za úžasná zařízení, a po právu, jenomže jich není dost. Pokud by Fieldova práce týkající se systémů s pozvolným dávkováním prostředků k tišení bolesti dosáhla úspěchu, znamenalo by to vítězství pro všechny. Čím víc pacientů by se dařilo stabilizovat a odesílat do domácí péče, aby dožili své dny v pohodlí, tím víc jiných pacientů by bylo možné hospitalizovat.

Na četbu dalšího vědeckého článku už se Steven příliš necítil a raději se rozhodl projít na čerstvém vzduchu. Když si takhle vyšel na procházku, skoro vždycky zjistil, že ho to táhne k Temži, a dnešek nebyl výjimkou. Ve tři odpoledne za slunného květnového dne nebylo na nábreží ani příliš mnoho lidí, i když turisté z Japonska se postarali, že prostor kolem řeky rozhodně nezel prázdnotou, což od něho vyžadovalo, aby se občas uchýlil ke slalomovým kličkám, pokud nechtěl někomu vejít do záběru cíleného na usměvavé přátele.

Šel se sice projít proto, aby si dopřál přestávku, jenže i tak musel stále myslet na oba zabitě muže. Počítač VLI je označil za špičkové vědce v různých medicínských obo-

rech. Jejich úmrtí se nedostalo do celonárodního zpravodajství – možná proto, že policie neuvolnila dostatek podrobností. Zdálo se, že vražda bez křiklavých detailů přejde bez pozornosti jako provinční aféra... Avšak turisté s kamerami a fotoaparáty mu připomněli, jak je dnes svět globální. Velké světové metropole si vesměs stěžují na to, kolik zahraničních turistů zaplňuje jejich ulice. Lidé jsou v neustálém pohybu. To nebyla zrovna povzbudivá myšlenka, když si připomněl současnou epidemii eboly v Kongu, nicméně šlo o relevantní úvahu, i pokud šlo o dva mrtvé vědce. Dumal, jestli v nedávné době nedošli smutného konce ještě nějakí další špičkoví lékaři a vědci... třeba i v jiných zemích?

Když se Steven vrátil do bytu, zavolal Jean a požádal ji, aby poslala na Interpol požadavek prošetření svého nápadu. Usadil se a začal se prokousávat posledním publikovaným článkem z pera Simona Pashleyho. Na rozdíl od Fieldova článku v *Nature* to bylo klopotné čtení, přestože článek vyšel rovněž v prestižním magazínu a na základě předešlého doporučení kolegů vědců z téhož oboru. Steven pochopil, že Pashley se nezabýval ani tak konstrukcí protetických končetin, jako spíše ovládním jejich pohybů prostřednictvím elektroniky, zejména mikroelektroniky. Po půlhodině se Steven ujistil v názoru, že co je malé, to je hezké, a další čtení vzdal.

Než se Tally vrátila z nemocnice domů, bylo už osm pryč. „Promiň, ale nemohla jsem zatelefonovat dřív,“ omlouvala se. „Pozdě odpoledne mě přivolali k další schůzce a požádali nás, abychom nechali mobily venku.“

„Je všechno v pořádku?“ zeptal se Steven, i když si nebyl jistý, jestli se za daných okolností vůbec má na něco takového ptát.

„Vlastně šlo o pokračování včerejší schůze kvůli epidemii eboly,“ řekla Tally.

„Neříkej mi, prosím tě, že už se objevila i tady!“

„Ne, nic takového..., tedy prozatím, ale panují obavy, že o situaci v Kongu nedostáváme objektivní zprávy. Poslední epidemie napáchala na konžské ekonomice obrovské škody, a spousta odborníků se domnívá, že kvůli tomu teď lidé utajují případy onemocnění ebolou – prostě je neohlásí, aby tím nepoplašili budoucí zákazníky.“

„A co s nimi tedy dělají?“

„Léčí je doma v rodinách a důkladně je schovávají.“

„Až to dostanou všichni,“ zamumlal Steven.

„Přesně. Úřady vědí, co se děje, ale i ony mají zájem to příliš nerozmazávat. Vyhlašují zákazy vycházení a vydávají zákony, aby zabránili lidem cestovat, ale to hlavně kvůli pozorovatelům z ciziny, protože dobře vědí, že tahle opatření nedokážou vynutit. V noci je zakázáno plout po řekách, ale šest set kilometrů řeky Kongo mezi Mbandakou a Kinshasou a spousta jejích přítoků není možné ohlídat.“

„Z toho může vykvést pěkná polízanice,“ vzdychl Steven.

„To není všechno,“ upozornila ho Tally. „Teď se má za to, že tahle poslední epidemie možná odstartovala už v prosinci 2017, ale nikdo ji neohlásil, dokud nedorazila až do Mbandaky. Konžské ministerstvo zdravotnictví ji konečně oznámilo Světové zdravotnické organizaci až letos osmého května.“

„Takže to tam může vypadat daleko hůř, než bychom si měli myslet.“

„Na zveřejněná čísla se nedá spolehnout.“

„Vypadá to, že iniciativa velkých finančníků podstoupí opravdu těžkou zkoušku.“

„WHO je pořád v naději, že se to podaří zvládnout. Argumentují, že lidé se z minulých epidemií hodně poučili. Probíhala tam kampaň, ve které se vysvětlovalo, jak se mají mrtví bezpečně pohřbít a že se mají spálit jejich šaty a ložní prádlo. Snad chápou, že je důležité se umývat a používat dezinfekci, a už tam nepanuje všeobecný strach před očkováním jako dřív. Hodně se také vysvětlovalo, co je podstatou kruhové vakcinace – napřed vůbec nechápali, že si nikdo nevšimá těžce nemocných lidí, a naopak ti zdraví v okruhu jednoho kilometru dostávají očkování. Dobrovolníci namalovali do písku tisíce kruhů, aby vysvětlili, proč se virus nemůže šířit, když jsou kolem dokola očkovaní a imunní lidé.“

Steven mlčel, a to ponouklo Tally, aby se zeptala, jak se ten den vedlo jemu.

Pověděl jí o dvou vraždách a o své snaze najít nějaké spojení mezi oběma mrtvými muži.

„Říkal jsi, že jeden se jmenoval Pashley?“ zeptala se Tally.

„Simon Pashley.“

„Z Leicesteru?“

„No jistě!“ vykřikl Steven. „Zapomněl jsem, žes původně pracovala v Leicesteru, i když zrovna tam jsme se poprvé potkali. Tys ho znala?“

„Mezi ortopedy platil za hvězdu,“ řekla Tally. „Osobně jsem ho neznala, vzpomínám si ale, že jezdil v rollsu – zrovna jako ti odborní konzultanti ve starých filmech.“

„Aha – eee, Matron, co?“ řekl Steven, který si vzpomněl na film *Carry On Matron*.

„Ano, něco takového. Ale vážně – v jeho oboru ho považovali trochu za génia.“

„Konstrukce protéz,“ přikývl Steven.

„Myslím, že se spíš zaměřoval na ovládání pohybů protéz, ale možná se pletu.“

„Ne ne, máš úplnou pravdu,“ ujišťoval ji Steven. „Kus odpovědně jsem věnoval tomu, že jsem louskal jeden z jeho článků.“

„Šlo to ztuha?“

„To si piš, jenže moje zkušenost s elektronikou začíná a končí u dálkového ovladače k televizi.“

„Co ten druhý chlápek? Asi pracoval v jiném oboru, když mezi nimi nemůžeš najít pojítka, ne?“

„Tišení bolesti,“ odpověděl Steven, „špičková kapacita na paliativní péči.“

„Proč by někdo chtěl zabít zrovna takovéhle lidi?“ podivila se Tally. „A víš jistě, že je něco spojuje, že nejde jen o příšernou shodu okolností?“

„Oba byli zavražděni přesně stejným způsobem.“

„A sice?“

„Vrah nechal oba vykrváčet.“

„Oni jim vypustili krev?“ vykřikla Tally a zatvářila se zděšeně.

„A ještě ne tak, že by jim podřizli krk,“ pokračoval Steven. „To by bylo příliš rychlé. Vrah jim odhalil a otevřel stehenní tepny, aby oběti mohly pozorovat, jak z nich uniká život.“

„Ach, proboha!“ zasténala Tally a očividně se jí udělalo nevolno.

„Zatím nic nepřišlo,“ odpověděla Jean, když Steven ráno dorazil na ministerstvo vnitra a ptal se, jestli Interpol už odpověděl, nebo jsou jiné novinky. „Ale domluvila jsem vám schůzku s paní Fieldovou, vdovou po doktoru Fieldovi.“

„Výborně,“ přikývl Steven. „Nebude to asi zrovna příjemné, je to trochu brzy...“

„Chtělo by to asi ženu.“

„A v tomhle případě zvlášť schopnou.“

„Já jsem ji jen ujistila, že se snažíme pohnat vraha jejího muže před soud a jednáme v jejím zájmu,“ řekla Jean trochu dotčeně, ale ne nazlobeně.

„Jak mluvila do telefonu?“ zeptal se Steven. „Roztřeseně nebo tak?“

„To bych neřekla. Zdála se mi klidná a sebejistá, jako žena, kterou vychovali k tomu, aby na veřejnosti nedávala najevo své city, jestli víte, jak to myslím.“

„Ano, chápu,“ přikývl Steven.

Následujícího dne ráno se Steven dostavil k velkému domu v Notting Hillu na schůzku sjednanou na jedenáctou hodinu.

„Dobry den, já jsem Martha Fieldová,“ řekla usmívající se žena, která mu otevřela.

Steven si s elegantní čtyřicátnicí potřásl rukou a ona ho vyzvala, aby ji následoval do zimní zahrady. „Dnes máme krásné ráno,“ řekla. „Je opravdu příjemné vidět zase slunce po té ohavné zimě, kterou máme za sebou.“

Steven souhlasil.

„Právě jsem uvařila kávu. Dal byste si?“

Steven se usmál a přikývl. „Prosím černou a bez cukru.“ Ukončil prvním upitím z šálku zdvořilostní rituál, a pak přistoupil k věci. „Je mi opravdu nepříjemné otravovat vás zrovna v téhle době, paní Fieldová, a navíc se vás budu určitě ptát na totéž, na co už jste odpovídala policii. Jenomže když jsme nepřišli na žádný zjevný důvod, proč by někdo chtěl zabít vašeho manžela, musíme na tom všichni pořádně zapracovat.“

„Já vás chápu, doktore Dunbare.“